

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ มีหัวข้อที่จะนำเสนอ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาและศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจากการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามและจากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย สรุปว่า มีความสอดคล้องกันว่า สภาพปัญหาและความต้องการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก และได้ร่วมกันพิจารณาว่า ประเด็นปัญหาหรือมาตรฐานที่ควรจะได้รับพัฒนาามากที่สุด 3 อันดับแรก คือ มาตรฐานที่ 1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน และมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้

สรุปผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ตามตัวบ่งชี้ทั้ง 8 ตัวบ่งชี้ พบว่า มีตัวบ่งชี้ที่สามารถพัฒนาจนบรรลุเป้าหมาย จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ตัวบ่งชี้ที่ 1 ร้อยละของนักเรียนที่เข้าแถวเคารพธงชาติทันเวลา
2. ตัวบ่งชี้ที่ 2 ร้อยละของนักเรียนที่มีความประหยัด
3. ตัวบ่งชี้ที่ 4 ร้อยละของครูที่จัดทำแผนการสอน
4. ตัวบ่งชี้ที่ 7 ร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะการอ่าน
5. ตัวบ่งชี้ที่ 8 ร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะ การเขียน

ส่วนตัวบ่งชี้ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จำนวน 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1. ตัวบ่งชี้ที่ 3 ร้อยละของนักเรียนที่รักความเป็นไทย
2. ตัวบ่งชี้ที่ 5 ร้อยละของครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ตัวบ่งชี้ที่ 6 ร้อยละของครูที่วัดและประเมินผลตามสภาพจริง

ผลการศึกษาระดับปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ หลังการพัฒนา สรุปได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบระดับปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ก่อนและหลังการพัฒนา ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หลังการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าก่อนการพัฒนา ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหาหลังพัฒนาน้อยกว่าก่อนการพัฒนาทุกมาตรฐาน

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความต้องการการพัฒนาคุณภาพการศึกษา วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการในการพัฒนาหลักการ พัฒนา อยู่ในระดับน้อย ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าค่าเฉลี่ยก่อนการพัฒนา ซึ่งอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการพัฒนาหลังพัฒนาน้อยกว่าก่อนการพัฒนาทุกมาตรฐาน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ผู้วิจัยแบ่งการอภิปรายผล ออกเป็น 3 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัญหา และ ความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากแบบสอบถาม โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

1.1 สภาพปัญหา จากการศึกษาสภาพปัญหาโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) เมื่อพิจารณาเฉพาะ 3 มาตรฐาน ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้กำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 มาตรฐานเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.06) มาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 3.96) และมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.95) ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ซึ่งมีความคิดเห็นร่วมกันว่า ปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ คือ ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ปัญหาด้านความสามารถของผู้สอน และปัญหาด้านทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียน ดังความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม เช่น KPS./QA/1.6 (2554 : สนทนากลุ่ม) กล่าวว่า “...ตามมาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน คิดันคิดว่า ตัวบ่งชี้ที่ควรจะได้รับพัฒนาามากที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ที่ 7 ผู้เรียนรักความเป็นไทย ทั้งนี้เพราะว่าการสังเกตการเข้าแถวเคารพธงชาติของนักเรียน ทุกวันจะมีนักเรียนมาสายเป็นจำนวนมาก การที่นักเรียนมาสายและไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหน้าเสาธง จะทำให้นักเรียนขาดจิตสำนึกในความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ไม่ทราบข้อมูลข่าวสารที่ประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง ดังนั้นจึงอาจทำให้เกิดผลเสียต่อนักเรียน ซึ่งจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต...” และ KPS./QA/ 1.11 (2554 : สนทนากลุ่ม) กล่าวว่า “...คิดันเห็นว่าในมาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน ตัวบ่งชี้ที่ควรจะได้รับพัฒนาามากที่สุด คือ ตัวบ่งชี้ที่ 13 ครูประเมินผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เพราะในการเรียนการสอน ถ้าครูไม่วัดและประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริง ก็จะทำให้ไม่ทราบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาในด้านต่างๆ ไปมากน้อยเพียงใด

จากการนิเทศภายใน พบว่า ครูส่วนมากยังวัดและประเมินผลนักเรียนแบบเดิม คือ ใช้แบบทดสอบ วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่สอดคล้องกับยุคการปฏิรูปการศึกษา เพราะธรรมชาติของเนื้อหาวิชาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และแต่ละวิชามีความแตกต่างกัน ขณะเดียวกันพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของนักเรียน ไม่สามารถที่จะวัดและประเมินผลจากแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว ดังนั้นคิดจึงมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เพื่อให้ครูได้นำความรู้ไปออกแบบในการวัด และประเมินผลกับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนของเราเป็นอย่างมาก และจะสอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา...” และยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่บัญญัติว่า “การจัด การศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 13-20) และสอดคล้อง กับ บรรจง ปัทมดล (2550 : 98) ที่วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียนเชิงกลมวิทยา อำเภอปากชม จังหวัดเลย ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความต้องการให้พัฒนาคุณภาพนักเรียนในด้านการพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม และต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนด ระเบียบ และแสดงความสามารถภายในตนเองอย่างเต็มที่

1.2 ความต้องการการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จากการศึกษาความต้องการ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อความต้องการการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.84) เมื่อพิจารณาจาก 3 มาตรฐาน ที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้กำหนดเป็นเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้ง 3 มาตรฐานเช่นเดียวกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 4.05) มาตรฐานที่ 5 ความสามารถ ของผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 3.97) และมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้ (ค่าเฉลี่ย 3.95) ตามลำดับ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ที่มีความคิดเห็นตรงกันว่า ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์ พิตยาสรรพ์ คือ มาตรฐานที่ 1 คุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียน มาตรฐานที่ 5 ความสามารถ

ของผู้สอน และมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้ ซึ่งที่ประชุมเห็นว่า มาตรฐาน ทั้ง 3 มาตรฐาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จะเห็นได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นกรรมการสถานศึกษา ได้แสดงทัศนะในเรื่องนี้ว่า มาตรฐานที่ 2 ความรู้ตามหลักสูตร ตัวบ่งชี้ที่ควรจะได้รับพัฒนาามากที่สุดคือ ตัวบ่งชี้ที่ 2 ความสามารถด้านการคิด เพราะว่าจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สอง ของสำนักงาน รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ในมาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมี ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทิศสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี ดังนั้นหากโรงเรียนของเรา ต้องการจะพัฒนาให้มาตรฐานดังกล่าวอยู่ในระดับดีมาก ก็ควรจะมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในตัวบ่งชี้ดังกล่าว และมีความสอดคล้องกับ พระมหาบุญเพชร ปุณฺณวิริโย (2544 : 9) ซึ่งกล่าวว่า การศึกษาจะพัฒนาคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมได้นั้น กระบวนการศึกษา จะต้อง นำเอาระบบคุณธรรม จริยธรรม เข้าไปใช้อย่างครบวงจร ได้แก่ 1) กระทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา แต่โดยทั่วไปการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม จะถูกละทิ้งไปอย่างเห็นได้ชัดในระดับมัธยมศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งย่วยุ แวดล้อมทางสังคม 2) กระทำทุกชั้นตอน โดยต้องกระทำอย่างต่อเนื่องทุกขณะ ทุกกิจกรรม ตั้งแต่การจัดการเรียนการสอน การเป็นแบบอย่างของครู การจัดสภาพแวดล้อม การวัดและ ประเมินผล เป็นต้น 3) อาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย ฝ่ายบริหาร ครู นักการภารโรง ชุมชน จะต้องร่วมมือกัน สร้างบรรยากาศที่ดี และให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิด จึงจะสามารถ ป้องกันสิ่งชั่วร้าย มิให้เป็นภัยคุกคามเด็ก และเยาวชนได้ 4) การปฏิบัติในวิถีชีวิต การจะ ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแบบยั่งยืนได้ จะต้องส่งเสริมให้นักเรียนนำไปปฏิบัติจริงใน ชีวิตประจำวัน โดยที่ไม่ถูกละเลยจากผู้ใหญ่ตลอดเวลา ซึ่งจะทำให้เด็กมีความรู้ดีกว่า ไม่ถูกบีบบังคับ และสามารถปฏิบัติเป็นนิสัยที่ถาวรต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับศูนย์พัฒนาคุณภาพ การเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้ การสอนของครู 10 ข้อ คือ (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 23-24) ตัวบ่งชี้การเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย 1) มีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์ กับธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 2) ฝึกปฏิบัติค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง 3) ทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม 4) ฝึกการคิดอย่างหลากหลาย และแสดงออก อย่างมีเหตุผล 5) ได้รับการเสริมแรงในการค้นหาคำตอบ 6) ได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูล

7) ได้เลือกเรียนกิจกรรมตามความถนัดความสามารถ และความสนใจ 8) ฝึกตนเองให้มีวินัย และความรับผิดชอบ 9) ฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองให้หาความรู้อย่างต่อเนื่อง ตัวบ่งชี้การสอนของครู ประกอบด้วย 1) เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ 2) จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าใจ 3) เอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล 4) จัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดฝึกทำ 6) ส่งเสริมจุดเด่นและปรับปรุงจุดด้อยของผู้เรียน 7) ใช้สื่อการสอน 8) ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 9) ฝึกฝนกิจกรรมบาทตามวัฒนธรรมไทย และ 10) ประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

2.1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จากการประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ฝ่ายบริหาร ครู ได้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิคการบริหารคุณภาพการศึกษา และ มีความรู้ความเข้าใจในหลักการ และวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครู ได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกขั้นตอน อาทิ ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้แลกเปลี่ยนวิธีการในการสังเคราะห์มาตรฐานการศึกษา ได้แลกเปลี่ยนความรู้ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ที่จะต้องนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ และได้รับประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีม ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่ามาตรฐานใดที่จะมีปัญหามากที่สุดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเหตุผลใด มาตรฐานใดที่มีปัญหาน้อยที่สุดในการปฏิบัติงาน เนื่องจากเหตุผลใด ฝ่ายบริหารและครูจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในครั้งนี้ได้อย่างไร เป็นต้น นอกจากนี้ฝ่ายบริหาร และครูสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปวางแผนในการบริหารโรงเรียน วางแผนการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยได้ร่วมกันจัดทำตัวบ่งชี้คุณภาพ หรือตัวบ่งชี้สำคัญ (Key Performance Indicators : KPI) ได้ประชุมมอบหมายความรับผิดชอบให้กับกลุ่มงานในแต่ละตัวบ่งชี้ได้กำหนดการพัฒนาตัวบ่งชี้ ตามรายละเอียด คือ 1) ความหมายของตัวบ่งชี้ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลุ่มเป้าหมายที่ทำการศึกษา 4) เครื่องมือที่ใช้ 5) สูตรในการคำนวณ 6) หน่วยที่วัด 7) ความถี่ในการเก็บข้อมูล 8) แหล่งข้อมูล 9) ผู้รับผิดชอบ 10) ผู้สนับสนุน 11) ข้อมูลฐานเดิม 12) เป้าหมาย ทำให้การปฏิบัติงานมีระบบ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของ Balanced

scorecard (Kaplan และ Norton. 1999 : 128-129) กล่าวโดยภาพรวมในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ในครั้งนี้ทำให้ฝ่ายบริหาร และครูแกนนำได้มีส่วนร่วมในการวางแผน (Plan) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Act) มีส่วนร่วมในการสังเกต (Observe) และมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน (Reflect) ซึ่งยึดหลักของ Kemmis & McTaggart (1998 : 567) ซึ่งเป็นไปตามหลักทฤษฎีของ นิตยา เงินประเสริฐศรี (2544 : 61-62) ที่กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นกลยุทธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงการเดินทางไปสู่การพัฒนา โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เป็นอยู่ไปสู่สิ่งที่สามารถเป็นไปได้ ทั้งในระดับปัจเจกชน และระดับสังคม โดยหัวใจสำคัญของการเปลี่ยนแปลงอยู่ที่กระบวนการวิจัย ซึ่งใช้แนวทางความร่วมมือ ระหว่างนักวิจัยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ทั้งนี้ กระบวนการวิจัย จะต้องเป็นประชาธิปไตย ยุติธรรม มีอิสระ และส่งเสริมคุณค่าของชีวิต และกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจะเข้าร่วมสังเกต ตรวจสอบสถานการณ์ต่าง ๆ สะท้อนความคิดเห็นและความต้องการของตน ทรัพยากรที่มีอยู่ อุปสรรคและปัญหาที่ปรากฏอยู่ ตรวจสอบทางเลือกที่เป็นไปได้และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีจิตสำนึกไปสู่การเปลี่ยนแปลงใหม่

2.2 ผลของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

แบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ได้นำเทคนิคการบริหารองค์การแนวใหม่ เพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้แก่ 1) ToPSTAR 2) Total Quality Management : TQM 3) Results Based Management : RBM 4) Balanced Scorecard : BSC 5) Benchmarking : BM และ 6) Participatory Action Research : PAOR ปรากฏผลการพัฒนา ดังนี้

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้ที่ 1 ร้อยละของนักเรียนที่มีวินัยในตนเอง ผลจากการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมระเบียบวินัย (การแต่งกาย) ของนักเรียน โดยการตรวจสอบการแต่งกาย และใช้แบบสำรวจการทำความคิดเห็นของนักเรียน พบว่านักเรียน มีความเห็นด้วยต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน มีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ มีการบันทึกข้อมูลการแต่งกาย และการบันทึกการทำความคิดของนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้ และมีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับครูที่ปรึกษา และนักเรียนเป็นประจำ ส่งผลให้นักเรียนมีการแต่งกายที่ถูกระเบียบเพิ่มมากขึ้นจากเดิม คิดเป็นร้อยละ 95 แต่ยังมีนักเรียนบางกลุ่มคิดเป็นร้อยละ 5 เท่านั้น ที่แต่งกายผิดระเบียบอยู่ การแต่งกายผิดระเบียบของนักเรียน

ที่กล่าวถึงนั้น จะพบในเวลาที่นักเรียนเล่นกีฬา ในเวลาพักกลางวัน ในเวลาเปลี่ยนคาบเรียน และในเวลาเลิกเรียน เป็นต้น ซึ่งในเวลาดังกล่าวเป็นเวลาที่นักเรียนพักผ่อน เตรียมตัวกลับบ้าน และเตรียมไปเรียนพิเศษ เป็นต้น

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามตัวบ่งชี้ที่ 2 ร้อยละของนักเรียนที่มีความประหยัด ผลการดำเนินงานธนาคารโรงเรียน ได้ดำเนินไป 1 ภาคเรียน จากการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน ครู และผู้ปกครอง พบว่า มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด การมีธนาคารอยู่ในโรงเรียน ทำให้นักเรียนสะดวกในการฝากเงิน และผลจากการสมัครเป็นสมาชิกธนาคารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 95

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามตัวบ่งชี้ที่ 3 ร้อยละของนักเรียนที่เข้าแถวเคารพธงชาติ (รักความเป็นไทย) ผลการดำเนินงานจัดกิจกรรมการเข้าแถวเคารพธงชาติ จะเห็นว่า มีนักเรียนที่มาเข้าแถวทันเวลาเคารพธงชาติ คิดเป็นร้อยละ 90 มาไม่ทันเข้าแถวเคารพธงชาติ คิดเป็นร้อยละ 10 ทั้งนี้เนื่องมาจากนักเรียน ที่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตเทศบาล เข้ามาศึกษาอยู่ที่โรงเรียน การเดินทางมาโรงเรียน ต้องอาศัยรถประจำทาง รถประจำหมู่บ้าน จะต้องรอการเดินทางมาพร้อมกัน จึงอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมาโรงเรียนสาย นักเรียนบางส่วนอาศัยอยู่หอพักประจำในเขตเทศบาล ไม่มีผู้ปกครองกำกับดูแล จึงอาจทำให้นักเรียนขาดวินัยในตนเอง ทำให้มาโรงเรียนไม่ทันเวลาที่กำหนด

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามตัวบ่งชี้ที่ 4 ร้อยละของครู ที่จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการดำเนินงานโครงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ภายหลังจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างดี และครูส่งแผนการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทราบว่า ครูทุกคนตระหนักถึงหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และจะต้องรับผิดชอบ

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้ที่ 5 ร้อยละของครูที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการดำเนินงาน โครงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ภายหลังจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอย่างดี ผลการดำเนินงานพบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคิดเป็นร้อยละ 90 มีครูร้อยละ 10 ที่ยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามตัวบ่งชี้ที่ 6 ร้อยละของครูที่มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ผลจากดำเนินงานโครงการการนิเทศการสอนของครู ซึ่งคณะกรรมการนิเทศภายในได้ให้การนิเทศว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการวัดความรู้และความสามารถของนักเรียนโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การให้นักเรียนทำโครงการ ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม การสัมภาษณ์ การปฏิบัติงาน การส่งงาน ทักษะชีวิต เป็นต้น ซึ่งไม่ได้วัดจากแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ครูได้นำความรู้ไปพัฒนาปรับปรุงตัวเอง ทำให้ครูส่วนมาก มีการนำเอาการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น จากเดิมเป็นร้อยละ 92 แต่ก็ยังมีครูบางกลุ่มไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ไม่วัดและประเมินผลตามสภาพจริงคิดเป็นร้อยละ 8 โดยให้เหตุผลว่า สอนหลายวิชา ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามตัวบ่งชี้ที่ 7 ร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะในการอ่าน ผลจากการดำเนินตามโครงการรักการอ่าน พบว่า นักเรียนส่วนมาก มีนิสัยรักการอ่าน มีทักษะการอ่านเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 95 แต่ก็ยังมีนักเรียนบางส่วน ที่ต้องได้รับการฝึกหัดในการอ่าน คิดเป็นร้อยละ 5 เพื่อให้มีนิสัยรักการอ่าน และมีทักษะในการอ่านต่อไป โดยทั่วไปจะเป็นนักเรียนที่ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ แต่ผู้ปกครองนักเรียนจะนำไปฝากเข้าศึกษาต่อในภายหลัง ในแต่ละปีการศึกษาจะมีนักเรียนประมาณ 200-300 คน ถ้าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และฝ่ายบริหารโรงเรียน กำหนดมาตรฐาน ไม่รับนักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนได้ จะเป็นการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้อีกแนวทางหนึ่ง

ผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามตัวบ่งชี้ที่ 8 ร้อยละของนักเรียนที่มีทักษะในการเขียน ผลจากการดำเนินโครงการนักเรียนส่วนมากมีนิสัยรักการเขียน มีทักษะการเขียนเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 95 มีนักเรียนบางส่วนที่ต้องได้รับการฝึกหัดในการเขียน เพื่อให้มีนิสัยรักการเขียน และมีทักษะในการเขียนต่อไป คิดเป็นร้อยละ 5 โดยทั่วไปจะเป็นนักเรียนที่ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาต่อได้ แต่ผู้ปกครองนักเรียนจะนำไปฝากเข้าศึกษาต่อในภายหลัง ในแต่ละปีการศึกษาจะมีนักเรียนประมาณ 200-300 คน ถ้าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และฝ่ายบริหารโรงเรียน กำหนดมาตรฐาน ไม่รับนักเรียนที่ไม่สามารถสอบผ่านเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนได้ จะเป็นการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้มากขึ้น

จากผลการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่นำมาใช้กับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ศึกษาเกือบ ทุกปัญหาที่สำคัญได้รับการแก้ไข ครูมีความรู้เพิ่มขึ้น สามารถปฏิบัติตามโครงการต่าง ๆ ได้ เป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่งผลให้นักเรียนได้รับ การพัฒนาทั้งด้านความรู้ และได้รับการปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โครงการ ต่าง ๆ สามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความร่วมมือจากครูและบุคลากร ซึ่งการปฏิบัติงานตามโครงการต่างๆ ได้อาศัยกระบวนการวิจัย โดยครูหาแนวทางแก้ไขปัญหา ปรับปรุงตามปัญหาที่พบ ครูทุกคนได้รับการพัฒนาให้เป็นครูคุณภาพ เกิดวัฒนธรรมคุณภาพ ในตัวบ่งชี้ โครงการต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ ก็คืองานปกติที่ต้องปฏิบัติเป็น ประจำอยู่แล้ว ปัญหาของโรงเรียนจะได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง ครูทุกคนทำงานเป็นระบบ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ สุภางค์ จันทวานิช (2547 : 67) ที่กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง วิธีการที่ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้ จากประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม การวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาแนวทาง ในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ภักดีนิรมาน (2549 : 125 - 128) ทำการวิจัยเรื่อง รายงานการประเมินระบบประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนบ้านนาคู่ ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพเฉลี่ยทั้งระบบการเรียนรู้ ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนและระบบกิจกรรมนักเรียนมีคุณภาพอยู่ในระดับดี โดยคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพเฉลี่ยสูงสุดที่ระดับดี คุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.60 โดยด้านการบริหารคุณภาพระบบในส่วนของกรวางระบบมีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.59 อยู่ใน ระดับดีการดำเนินการตามระบบมีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.58 อยู่ในระดับดี การประเมินทบทวน มีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.64 อยู่ในระดับดี การปรับปรุงพัฒนาระบบมีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.61 อยู่ในระดับดี การบูรณาการมีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.51 อยู่ในระดับดี ด้านกระบวนการ มีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.66 อยู่ในระดับดี และด้านผลลัพธ์มีคุณภาพเฉลี่ยเท่ากับ 2.62 อยู่ใน ระดับดี 2) ปัญหาอุปสรรค พบว่า เวลาที่ใช้ในขั้นตอนของการวางระบบ ต้องใช้เวลามาก เช่น อบรม ประชุม จัดทำเอกสาร จึงมีผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเวลาพักของบุคลากร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากร การประชุมประจำสัปดาห์ของคณะทำงานเพื่อร่วมกันสำรวจปัญหา อุปสรรค และแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกัน มักจะมีภาระงานอื่นๆ ซึ่งไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ทำให้การประชุมประจำสัปดาห์

ไม่สามารถดำเนินการได้ตามตามปฏิทินงาน ส่งผลให้ปัญหาที่พบได้รับการแก้ไขอย่างไม่เป็นระบบเท่าที่ควร การนำบันทึกมาตรฐานหรือร่องรอยการทำงานมาทบทวน วิเคราะห์ และจัดระบบสารสนเทศส่วนร่วมกันมักกระทบต่อเวลาทำการเรียนการสอน กระบวนการตรวจสอบและประเมินทบทวน ขาดการกำกับและติดตามให้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ จำเริญ จิตรหลัง (2551 : 117 - 123) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบ TopSTAR เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน โรงเรียนบ้านวังเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวคิดการพัฒนาเชิงระบบแบบ TopSTAR คือ ระบบคุณภาพแบบ TopSTAR ประกอบด้วย 1) กระบวนทัศน์ 2) การวางแผน 3) การออกแบบระบบ 4) การทำงานเป็นทีม 5) การประเมินตนเอง และการประเมินภายนอก 2) ผลการใช้ระบบแบบ TopSTAR เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านวังเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียน โรงเรียนบ้านวังเจริญ มีระบบมากขึ้น และทำให้นักเรียนครู และนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการบริหารเชิงระบบแบบ TopSTAR ทำให้นักเรียนและครูมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สุวรรณิ สุวรรณรัตน์ (2549 : 129) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบบริหารรูปแบบ TopSTAR ของครูและผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบบริหารรูปแบบ TopSTAR ของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมตรงตามความเป็นจริงอยู่ในระดับมาก และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้ระบบบริหารรูปแบบ TopSTAR ระหว่างครูและผู้บริหาร โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านโครงสร้าง และด้านการรายงานผล สะท้อนระบบคุณภาพของระบบแตกต่างกัน

3. การศึกษาผลของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปัจจัยสู่ความสำเร็จ

3.1 ผลของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์

3.1.1 สภาพปัญหา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ภายหลังจากพัฒนาคุณภาพการศึกษาหลังการพัฒนา ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู

และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาของมาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐาน มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าหลังจากที่ผู้วิจัยและคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีศึกษาโรงเรียนกาฬสินธุ์ พิตยาสรรพ์ โดย ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้นำเทคนิคการบริหารการศึกษา เข้าไปใช้ในการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ได้แก่ ระบบมาตรฐานประยุกต์ TopSTAR (สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษานว. 2551 : 9) การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) (วีระพงษ์ ลือประสิทธิ์กุล. 2540 : 120) การบริหาร โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management : RBM) (เมธินี จิตติขานนท์. 2553 : ออนไลน์) (วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. 2544 : 1) การบริหารที่อาศัยตัวบ่งชี้ (Balanced Scorecard : BSC) (กฤษณี มหาวิรุพห์. 2554 : ออนไลน์) การบริหารโดยการเทียบเคียงมาตรฐาน (Benchmarking : BM) (บุญดี บุญญากิจ และกมลวรรณ ศิริพานิช. 2545 : 9) และการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) (สุภางค์ จันทร์พานิช. 2547 : 67)

จากการนำเทคนิคการบริหารคุณภาพการศึกษา และการนำการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เข้าไปพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทำให้ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการศึกษานว. ครู และบุคลากร ได้มีส่วนร่วม ในการจัดทำแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดโครงการ การบริหารโรงเรียน ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ในทุกขั้นตอนตามแนว ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ผู้วิจัยและ ผู้ร่วมวิจัย และคณะครู ได้ร่วมกันสร้างขึ้น พบว่า การบริหารการปฏิบัติงานของครู และบุคลากร มีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบมากขึ้น จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้า กลุ่มสาระการศึกษานว. ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา โรงเรียนกาฬสินธุ์ พิตยาสรรพ์ อยู่ในระดับน้อย ส่วนสภาพปัญหาของมาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐาน ผู้วิจัยอภิปราย ผลตามมาตรฐาน ดังนี้

1) สภาพปัญหา มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการศึกษานว. ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อสภาพปัญหา มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.48) การที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการศึกษานว. ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นในระดับน้อย

อาจเป็นเพราะว่า ในปีการศึกษา 2554 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้มีการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งมีการปรับปรุงระบบ การปฏิบัติงานหลายด้าน ในด้านการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน กาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ครูที่ปรึกษาทุกคน ได้มีส่วนร่วมในการกำกับ ดูแล นักเรียน อย่างใกล้ชิดมากขึ้น โดยกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน ได้ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน จัดครู และบุคลากรตามโครงสร้างการบริหารงาน ได้แก่ งานสำนักงาน งานกิจการนักเรียน งานส่งเสริมระเบียบวินัย งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด งานส่งเสริมประชาธิปไตย ในโรงเรียน งานรักษาความปลอดภัย งานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และงานกิจกรรม นักเรียน โดยทุกงานได้มีการจัดครูเป็นคณะกรรมการดำเนินงาน มีการประชุมวางแผน ดำเนินงาน วัดและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน ในการปฏิบัติงาน ขณะเดียวกันในการปกครองนักเรียนระดับชั้นเรียน ได้จัดให้มีครูที่ปรึกษา 2 คน/ห้องเรียน โดยทำหน้าที่กำกับดูแลนักเรียนด้านการเข้าเรียน การสอบแก้ตัว และ ด้านความประพฤติ ประกอบการปฏิบัติงานครูที่ปรึกษามีการศึกษานักเรียนรายบุคคล มีการบริหารงานที่มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ บัญชา อึ้งสกุล (2545 : 74) ซึ่งกล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้เน้น การสอนตามเนื้อหาเป็นหลัก จึงทำให้ขาดรูปแบบการสอนที่ถูกต้องตามธรรมชาติ ขาดการเสริมสร้างจริยธรรม และค่านิยม ให้เป็นไปตามที่หลักสูตรภาคหวังไว้ ปัญหา อีกส่วนหนึ่งที่พบ คือ ผู้เรียน ซึ่งมีผลกระทบมาจากปัญหาสังคมหลายๆ ด้าน ทำให้ผู้เรียน แสดงออกซึ่งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การแต่งกายของเยาวชน การนิยมความหรูหรา การนิยมความฟุ้งเฟ้อ เกินฐานะความจำเป็น การมั่วสุมแหล่งอบายมุข การติดยาเสพติด ให้โทษ การกดขี่ทางเพศ การค้าประเวณี การเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร การขาดความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน การขาดวินัย การขาดความเคารพในกฎหมายบ้านเมือง การทะเลาะวิวาท และการนิยมความรุนแรง เป็นต้น การสอนเพื่อเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ที่ดีงามให้กับเด็กและเยาวชน ให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ชัยพร วงศ์วรรณ และคณะ (อ้างในบัญชา อึ้งสกุล. 2545 : 75) ได้เสนอไว้ 5 ขั้นตอน คือ 1) การตระหนักถึงปัญหา โดยให้กรณีตัวอย่าง เพื่อให้ นักเรียนสังเกตการณ์กระทำที่ไม่เหมาะสม และการกระทำที่ เหมาะสม 2) การประเมินพฤติกรรมใช้กระบวนการกลุ่ม วิเคราะห์วิจารณ์ การกระทำของ บุคคลในสถานการณ์ พร้อมกับวิจารณ์ว่าเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด 3) กำหนดค่านิยม นักเรียนแสดงจุดยืน ความเชื่อ ความพอใจ ในการกระทำในสถานการณ์ต่างๆ พร้อมเหตุผล

4) การวางแผนปฏิบัติ นักเรียนในกลุ่ม ช่วยกันกำหนดแนวปฏิบัติ ในสถานการณ์จริง ครูรับรู้กติกา และเสริมแรง เมื่อนักเรียนทำในสิ่งที่ดี และ 5) ปฏิบัติด้วยความชื่นชม ครูให้การเสริมแรง หรือปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความชื่นชมยินดีที่จะทำตาม

3.1.2 สภาพปัญหา มาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหา มาตรฐานการศึกษามาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าในปีการศึกษา 2554 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ครูได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแผนการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การจัดการความรู้ เป็นต้น เมื่อพิจารณาตามตัวบ่งชี้ด้านความสามารถของผู้สอน ที่ผ่านข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ครูจะต้องมีความสามารถ ดังนี้ 1) ครูจะต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับผิดชอบ 2) มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ต้องมีคุณธรรมจริยธรรม 4) สามารถเข้ากับชุมชนได้ดี 5) ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) ต้องอุทิศตนเพื่องาน 7) มีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล 8) มีการวางแผนจัดการเรียนรู้ 9) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล 10) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 11) ใช้สื่อเหมาะสมกับการเรียนรู้ 12) นำเทคโนโลยีมาประยุกต์ในการจัดการเรียนรู้ 13) ประเมินผู้เรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย 14) นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน และ 15) ครูทำการวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยหลักการทฤษฎีของ ชัด บุญญา (2553 : 5-7) ที่กล่าวว่า การรวบรวม สร้าง จัดหา นำความรู้ความรู้อย่างที่เป็นรูปธรรม หรือ ความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด หรือลายลักษณ์อักษรได้โดยง่าย เช่น ความรู้ที่แสดงออกในที่ประชุม ความรู้ที่ใช้ในการตัดสินใจ ความงาม หรือ สนับสนุน ส่งเสริม ให้เกิดการใช้อย่างเป็นระบบเพื่อช่วยให้ ครู และบุคลากร สามารถเข้าถึงความรู้ เกิดความรู้ใหม่ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาครู และพัฒนาโรงเรียน จนประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ หรือเป้าหมายของโรงเรียนที่ได้กำหนดไว้ ดังนั้นจากองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ตามมาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน ตามที่กล่าวมาข้างต้น มีความสอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง ของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ.2552-2561) ซึ่งตั้งเป้าหมายในข้อที่ 1 ไว้ว่า คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทย

โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม หลักสูตรและเนื้อหา พัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่งดี และมีใจรักมาเป็นครูคณาจารย์ได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ข้อ 2 ซึ่งกล่าวว่า พัฒนาคุณภาพ ครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่าสามารถดึงดูด คนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (องค์การมหาชน). 2553 : 283)

3.1.3 สภาพปัญหามาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้ของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหา มาตรฐานการศึกษา ด้านที่ 3 ทักษะการแสวงหา ความรู้ อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.41) การที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นว่า ทักษะ การแสวงหาความรู้ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่าในปีการศึกษา 2554 โรงเรียน กาศินธุ์พิทยาสรรพ์ ได้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม โรงเรียนมีการจัดสร้างห้องสมุดให้มีขนาดใหญ่ขึ้น มีการจัดหาเครื่อง คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น มีการจัดทำป้ายนิเทศตามอาคารเรียนมากขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาในมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับน้อย ตามที่กล่าวมาข้างต้น การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดังกล่าว เป็นปัจจัยที่สำคัญทำให้ส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี มีความสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (2552-2561) ในข้อที่ 3 ซึ่งกล่าวไว้ว่า พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาทุกระดับ/ประเภทให้สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่งเรียนรู้อื่นๆ สำหรับการศึกษาและเรียนรู้ทั้งในระบบ โรงเรียน นอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย (สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). 2553 : 284)

3.2 ความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาศินธุ์พิทยาสรรพ์ (หลังการพัฒนา)

3.2.1 ความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวม จากการใช้ แบบสอบถาม สำรวจความคิดเห็น ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน ที่มีต่อความต้องการการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.15 เมื่อพิจารณาตามมาตรฐานทั้ง 3 มาตรฐาน พบว่า มีความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อยทั้ง 3 มาตรฐาน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 2.45) มาตรฐานที่ 5 ความสามารถของผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 2.43) และมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหาความรู้ (ค่าเฉลี่ย 2.40) ตามลำดับ การที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความต้องการพัฒนา คุณภาพการศึกษา ทั้ง 3 มาตรฐาน อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงการพัฒนา คุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียน ภาพลัทธิพิชยาธรรม์ มีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ โดยฝ่าย บริหารโรงเรียนได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน มีการปรับเปลี่ยนครู และบุคลากร ในการปฏิบัติงาน มีการจัดระบบการปฏิบัติงาน มีการสนับสนุนเครื่องมือในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด มาตรฐานที่ 5 ความสามารถผู้สอน มีการพัฒนาความรู้ความสามารถของครูอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำแผนการจัดการจัดการเรียนรู้อิงเทคนิคการสอน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การนิเทศภายใน การศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ เป็นต้น และมาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหา ความรู้ มีการส่งเสริมให้นักเรียนสืบเสาะแสวงหาความรู้จากห้องสมุด ห้องปฏิบัติการ คอมพิวเตอร์ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างหลากหลาย จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงอาจทำให้ผู้บริหาร โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอยู่ใน ระดับน้อย มีความสอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 3 ในการปฏิรูปการศึกษารอบที่สอง (2552-2561) คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และตรงกับตัวบ่งชี้ข้อที่ 1 ซึ่งกล่าวว่า ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรม และ มี ความเป็นพลเมืองดี (จินตนา จันทร์เจริญ, 2553 : 68-71) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรจง ปัทมาลัย (2550 : 98-100) ทำการวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียนเชิงกลมวิทยา อำเภอปากชม จังหวัดเลย ผลการวิจัย พบว่า 1) การศึกษาสภาพปัญหาความต้องการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียนด้วย กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความคิดเห็นและต้องการ

ให้พัฒนาคุณภาพนักเรียนในด้าน 1) การพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม

2) การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบและแสดงความสามารถ
 ภายในตนเองอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ 2
 จึงสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพนักเรียน 2 ด้าน 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม
 จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ 2) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์
 คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

2) การออกแบบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1) ด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยกำหนดกิจกรรมการพัฒนา
 แล้วประเมินคุณภาพตามแบบวัดศักยภาพเด็กไทย นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม
 ที่พึงประสงค์ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าปกติวิสัยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ
 ที่ค่าตำแหน่งร้อยละ 40 2) ด้านการมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
 มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ กำหนดกิจกรรมการพัฒนา
 แล้วประเมินคุณภาพตามแบบวัดทักษะคิดวิเคราะห์ โดยภาพรวมนักเรียนมีความสามารถ
 อยู่ในระดับปกติ 3) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน
 ใน 2 ด้าน 1) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
 อยู่ในระดับมาก 2) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
 มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก

3.2.2 ความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 1 คุณธรรม
 จริยธรรมของผู้เรียนผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อย
 (ค่าเฉลี่ย 2.45) การที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่ม
 สาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อย
 อาจเป็นเพราะว่า นับตั้งแต่เริ่มทำการวิจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัย
 เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีระเบียบวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม ดีขึ้นกว่าเดิม
 ทั้งด้านการแต่งกาย ความประพฤติ การเข้าแถวเคารพธงชาติหน้าเสาธง การทำความเคารพครู
 การมีจิตสาธารณะ เป็นต้น สอดคล้องกับ เป้าหมายยุทธศาสตร์ที่ 3 ในการปฏิรูปการศึกษา
 รอบที่สอง (2552-2561) คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์
 เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย และตรงกับตัวบ่งชี้
 ข้อที่ 1 ซึ่งกล่าวว่า ผู้เรียนทุกระดับการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 75 มีคุณธรรม จริยธรรม

และมีความเป็นพลเมืองดี (จินตนา จันทร์เจริญ, 2553 : 68-71) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาทรร สมบุญ (2551 : 134 - 135) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาโรงเรียนขจรทรัพย์ อ่างรุ่ง ตั้งกวดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้การประกันคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้) มาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน พบว่าด้านผู้เรียน โรงเรียนได้พัฒนาตนเองและได้รับการประเมินให้มีระดับคุณภาพดี 5 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานที่ 9 มาตรฐานที่ 10 มาตรฐานที่ 12 และได้รับการประเมินให้มีระดับคุณภาพพอใช้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 4 และมาตรฐานที่ 5

2) มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ พบว่า ด้านกระบวนการ โรงเรียนได้พัฒนาตนเองและได้รับการประเมินให้มีระดับคุณภาพดีทุกมาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 13 มาตรฐานที่ 14 และมาตรฐานที่ 18 และ 3) มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย พบว่า ด้านปัจจัย โรงเรียนได้พัฒนาตนเองและได้รับการประเมินให้มีระดับคุณภาพดี 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 20 มาตรฐานที่ 22 และได้รับการประเมิน ให้มีระดับคุณภาพพอใช้ 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 24 และมาตรฐานที่ 25

3.2.3 ความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 5 ความสามารถผู้สอน ของผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) การที่ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อยอาจเป็นเพราะว่า ครูมีการพัฒนาตนเอง มีการศึกษาดูงาน การศึกษาต่อ มีการอบรมเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพครู จากการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ครูต้องศึกษา ค้นคว้า แสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองตลอดเวลา จึงสามารถนำความรู้ไปพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561) ข้อ 2 ซึ่งกล่าวว่า “พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้...” (WWW.http://fin.in.th/archives/1811.2554 : ออนไลน์) และมีความสอดคล้องกับ รัตนะ บัวสนธิ์ และคณะ (www.rattanabb.com/modules.php?name=News&new) ที่วิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความสามารถในการประเมินตามสภาพจริงของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยปรากฏดังนี้คือ 1) สภาพและปัญหาการประเมินตามสภาพจริงของครูในโรงเรียน ก่อนการวิจัย อยู่ในลักษณะที่ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดทักษะ

โรงเรียนไม่มีแนวทางในการปฏิบัติและขาดหลักเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ถูกต้อง และ 2) ภายหลังจากการใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงที่ชัดเจน มีทักษะและมีเจตคติ ที่ดีต่อการประเมินตามสภาพจริงเพิ่มขึ้น

3.2.4 ความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มาตรฐานที่ 3 ทักษะการแสวงหา ความรู้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ครู และนักเรียน มีความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับน้อย อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยกระบวนการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีการพัฒนาในด้านต่างๆ อาทิโรงเรียนได้สนับสนุนให้ปรับปรุง ห้องสมุด ทำให้บรรณานุกรมเพิ่มมากขึ้น จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้มากขึ้น เช่น การจัดทำสวนหย่อม ตามอาคารเรียน การจัดทำป้ายนิเทศตามอาคารเรียน การจัดหา คอมพิวเตอร์เพิ่มเติมในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ในห้องเรียนพิเศษ ตามอาคารเรียน การจัดสร้างศูนย์กีฬา เช่น สร้างสระว่ายน้ำ การส่งเสริมการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาเยอรมัน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเวียดนาม และภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น ในการสอนภาษาต่างประเทศดังกล่าว ได้จ้างครูชาวต่างชาติเป็น ผู้สอนนักเรียน ทำให้นักเรียนมีทักษะการแสวงหาความรู้มากขึ้น ขณะเดียวกันโรงเรียน ได้ทำพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกัน กับโรงเรียนในต่างประเทศ เป็นโรงเรียนคู่พัฒนา เป็นโรงเรียนร่วม เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เช่น โรงเรียนจีเหม่ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน โรงเรียน Auckland Girls Grammar School ประเทศ นิวซีแลนด์ โรงเรียนเทกวาง กรุงโซล ประเทศเกาหลีใต้ เป็นต้น ตามโครงการดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียน ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนเดินทางไปเรียนร่วมกับ นักเรียนในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน ในประเทศเกาหลีใต้ และประเทศนิวซีแลนด์ นอกจากนี้ได้นำโรงเรียน สมัครเป็นสมาชิกองค์การสหประชาชาติในฐานะ “ศูนย์กลาง แห่งนวัตกรรมการศึกษา” โดยได้รับการตอบรับจากสำนักงานใหญ่แห่งกรุงปารีส (UNESCO Associated School Project Network : ASPnet.)

3.3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปัจจัยสู่ความสำเร็จ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ประมวลได้ดังนี้

3.3.1 ความเป็นผู้นำของฝ่ายบริหารโรงเรียน พบว่า ฝ่ายบริหารโรงเรียน มีความรู้ความสามารถทางการบริหาร และมีความรู้ความสามารถทางวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการนิเทศติดตามผลการปฏิบัติงาน ของครูและบุคลากร เป็นอย่างดี จึงทำให้ตัวบ่งชี้ตามมาตรฐาน ได้รับการพัฒนาบรรลุเป้าหมายหลายตัวบ่งชี้ เช่น ตัวบ่งชี้ที่ 1 ร้อยละของผู้เรียนที่มีวินัยในตนเอง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ร้อยละของครูที่วางแผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ร้อยละของครูที่วัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตัวบ่งชี้ที่ 7 ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะในการอ่าน และตัวบ่งชี้ที่ 8 ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะในการเขียน เป็นต้น ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง ดังหลักการของ Michael J. Marquardt (1998 : 315-318) ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ และมีทักษะทางด้านการบริหาร พนักงานระดับปฏิบัติ ต้องมีนิสัยใฝ่รู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอยู่เสมอ ลูกค้ำที่ใช้ บริการ ก็ต้องมีการให้ข้อมูลย้อนกลับ ในด้านของความต้องการแก่องค์กร เช่นเดียวกับ พันธมิตรทางธุรกิจที่ต้องให้ความร่วมมือ ในการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างจริงจัง และรวมทั้งชุมชน ที่ต้องให้การสนับสนุน การพัฒนาองค์กร ที่ตั้งอยู่ในบริเวณ ชุมชน จะเห็นได้ว่าผู้เกี่ยวข้องฝ่ายต่าง ๆ ก็มีส่วนในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ทั้งสิ้น

3.3.2 ความร่วมมือของครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง มีความตั้งใจสูงยิ่ง

ในการปฏิบัติงาน ประเมินได้จากการกำหนดคุณทศศาสตร์ การกำหนดเป้าหมายในการพัฒนา ของแต่ละตัวบ่งชี้ โดยได้กำหนดเป้าหมายไว้สูง มีความพยายามสูงในการแก้ปัญหา และสามารถทำได้ตามเป้าหมาย และเกินเป้าหมายได้หลายตัวบ่งชี้ เช่น ตัวบ่งชี้ที่ 1 ร้อยละ ของผู้เรียนที่มีวินัยในตนเอง ตัวบ่งชี้ที่ 4 ร้อยละของครูที่วางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตัวบ่งชี้ที่ 6 ร้อยละของครูที่วัดและประเมินผลตามสภาพจริง ตัวบ่งชี้ที่ 7 ร้อยละของผู้เรียน ที่มีทักษะการอ่าน และตัวบ่งชี้ที่ 8 ร้อยละของผู้เรียนที่มีทักษะการเขียน เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการของ PAR ซึ่งทุกคนต้องร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติ ร่วมกันแก้ปัญหาอย่างจริงจัง สอดคล้องกับ Kemmis & McTaggart (1998 : 567) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม หมายถึง “การวิจัยโดยการกระทำร่วมกัน” หรือ “การวิจัยแบบมีส่วนร่วม” และสอดคล้องกับ สุภางค์ จันทวนิช (2547 : 67) ที่กล่าวว่าเพิ่มเติมว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ แบบมีส่วนร่วม (PAR) หมายถึง วิธีการที่ให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมวิจัย เป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการวิจัย นับตั้งแต่การกำหนดปัญหา การดำเนินการ การวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนหาแนวทาง ในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมกิจกรรม

3.3.3 การบริหารเชิงระบบ ก่อนที่ผู้วิจัย และครูผู้ร่วมวิจัย จะทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ฝ่ายบริหารโรงเรียนได้ประยุกต์ระบบมาตรฐาน TopSTAR ของสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เข้าไปใช้ในการบริหารโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ จำนวน 5 ระบบ ได้แก่ 1) ระบบบริหารจัดการ 2) ระบบพัฒนาบุคลากร 3) ระบบเรียนรู้และกิจกรรมนักเรียน 4) ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 5) ระบบเครือข่ายพัฒนา การวางระบบในการบริหารโรงเรียน ดังกล่าว มีการจัดโครงสร้างและทีมพัฒนาคุณภาพ การทำงานในโรงเรียนมีการแบ่งบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ประกอบด้วย 1) ทีมนำ ได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารโรงเรียน มีหน้าที่กำหนดทิศทางพัฒนา และนำเพื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง และสร้างเสริมพลังร่วม (Empowerment) ให้กับทีมงาน 2) ทีมพัฒนาคุณภาพ ได้แก่รองผู้อำนวยการ และครูแกนนำของโรงเรียน มีหน้าที่สนับสนุน ประสานงาน ดำเนินการเชิงกลยุทธ์ ให้เกิดการพัฒนาระบบคุณภาพ ให้เกิดขึ้นในโรงเรียน และ 3) ทีมทำ ได้แก่ ครู และ บุคลากร ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่โดยตรง ในการปฏิบัติงาน การปรับปรุง และพัฒนาระบบในโรงเรียน (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนา การเรียนรู้. 2551 : 10) การบริหารงานเชิงระบบดังกล่าว มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมาก ในการสนับสนุนให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทเรียนที่ได้จากการวิจัย (Lesson Studied)

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้เรียนรู้ ได้ประสบการณ์ ได้ข้อคิดได้บทเรียนอย่างหลากหลาย ขอนำเสนอโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการ โครงการวิจัย ผู้วิจัยมีตำแหน่งหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ที่ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อการให้ ข้อมูล การร่วมมือของบุคลากร ผู้ร่วมวิจัย ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึก ในการทำการวิจัยร่วมกัน เป็นการสั่งการบังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมที่กำลังดำเนินการอยู่

2. บริบทด้านคุณภาพของโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เนื่องจากโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็น 1 ใน 362 โรงเรียน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ปีการศึกษา 2554 นักเรียน ผู้ปกครอง สังคม จะมีความคาดหวังต่อการบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพนักเรียน จึงเป็นอีกหนึ่งความหวังของบุคลากรฝ่ายบริหารและกรรมการสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และลดความกดดันต่อกระแสความคาดหวังของสังคมลงได้ เมื่อทุกฝ่ายได้ทราบถึงเป้าหมายวิธีการวิจัยจึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

3. ปัจจัยสู่ความสำเร็จ เมื่อกล่าวถึงคุณภาพการศึกษาทุกครั้ง หน่วยงานแรกที่ตกเป็นจำเลยสังคมมาโดยตลอดก็คือ โรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ เป็นอีกแนวทางที่บุคลากร ในโรงเรียนทุกคนได้มีโอกาสร่วมมือทำงานในเป้าหมายเดียวกัน คือคุณภาพการศึกษา กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) ทั้ง 4 ขั้นตอน ทำให้ทุกคนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมในความสำเร็จของทุกงานทำให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการทำงานเป็นทีมอย่างเป็นระบบครบวงจร

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหา และความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ในครั้งนี้ หากโรงเรียนอื่นๆ จะนำไปใช้ ขอให้พิจารณาถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และควรปรับเปลี่ยนองค์ประกอบของระบบตามสภาพปัญหา และความต้องการของโรงเรียนนั้นๆ ก่อน

1.1.2 การกำหนดประเด็นหลัก หรือยุทธศาสตร์หลัก (Strategic themes) และตัวบ่งชี้คุณภาพ (Key Performance Indicators : KPI) เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้คัดเลือก 3 มาตรฐาน 8 ตัวบ่งชี้ จาก 7 มาตรฐาน 66 ตัวบ่งชี้ เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพียงการทดลองเท่านั้น ซึ่งมีข้อจำกัดเรื่องเวลา งบประมาณ บุคลากร หากโรงเรียนใดจะนำไปใช้ ก็สามารถกำหนดมาตรฐาน และตัวบ่งชี้เพื่อพัฒนา มากกว่าหรือน้อยกว่าก็ได้

1.1.3 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ในครั้งนี้ อาจมีความเร่งรัดเพราะเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ดังนั้นหากโรงเรียนใดต้องการจะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้เข้าสู่กระบวนการวางแผนพัฒนา และแผนปฏิบัติราชการประจำปี จะเป็นธรรมชาติและเป็นงานปกติ จะทำให้ครูและบุคลากรไม่รู้สึกรู้ว่าม้งานเพิ่มขึ้นแต่อย่างใด

1.1.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ถือเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องทำหน้าที่ในการบริหาร การควบคุม การนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิด จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนจึงควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน เพื่อทราบสภาพปัญหา ทราบความต้องการ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสรรงบประมาณตามมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ที่ต้องการพัฒนาอย่างเร่งด่วน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการกรณีโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ครั้งนี้ ได้ดำเนินการทดลองไม่ครบ 2 ภาคเรียน เนื่องจากมีข้อจำกัดหลายประการ ทำให้บางประเด็นไม่สามารถสรุปความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างครบวงจร เช่น เรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งจะต้องสรุปเมื่อสิ้นปีการศึกษา ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทดลองอย่างน้อย 1 ปีการศึกษา

2.2 ควรมีการวิจัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดอื่นๆ จะได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ สามารถจะนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดอื่นๆ ได้

2.3 ควรมีการวิจัย เปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จะได้ผลการวิจัยที่สามารถจะนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ตรงกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ได้มากขึ้น

2.4 ควรมีการวิจัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ ระหว่างโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เปรียบเทียบกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดอื่น ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ และในเทศบาลจะได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ตรงกับความต้องการในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้มากขึ้น

2.5 ควรมีการวิจัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะได้ผลการวิจัย ที่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้เป็นอย่างดี

2.6 ควรมีการวิจัย การพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับประเทศ จะได้ผลการวิจัยที่สามารถนำไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับประเทศต่อไป

2.7 โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ ควรสนับสนุนให้มีการทำวิจัยสถาบัน หรือวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะประเด็นเกี่ยวกับ คุณธรรม จริยธรรม ทักษะการแสวงหาความรู้ ความสามารถ ของครูผู้สอน เนื่องจากทั้ง 3 ประเด็นนี้ ยังไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด